

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Ilmastolain päivitys on tervetullut ja tarpeellinen EU:n uuden vähintään -55 % (v. 2030) päästövähennystavoitteen vuoksi. Jotta Suomi saavuttaa hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen hiileneutraalisuuden, on maankäyttösektori ja hiilensidontamekanismit sisällytettävä lainsäädäntöön

Ilmastolaissa on keskeistä luoda kehys saavuttaa 2035 hiilineutraalius ja tarvittavat taakanjako- ja maankäyttösektorien päästövähennykset. 2035 tavoitteen kannalta aivan keskeistä on teollisuuden vähähiilisyysinvestointien edistymisen. Näitä investointeja ja vähähiilisyys-polkuja on kuvattu elinkeinoelämän vähähiilisyystiekartoissa. Olisimme odottaneet, että ilmastolain perusteluteksteissä olisi laajaan tiekarttatyöhön tehty viittaus.

Ilmastolaissa asetettavien tavoitteiden saavuttamiselle on erityisen tärkeää päästöttömän sähkön investointi- ja toimintaedellytysten turvaaminen. Tulee myös huomioida, että sähköjärjestelmän toimintavarmuus tulee aina turvata säätöön kykenevällä tuotantomuodolla. Vesivoiman tuottamalla sähköjärjestelmää tukevalla ja tasapainottavalla säätövoimalla on ratkaiseva rooli siirryttäessä kohti hiilineutraalia sähköjärjestelmää, hiilineutraalia Suomea 2035 ja edelleen kohti hiileneutraalisuutta.

Toinen kokonaisuus, jota lakiesityksessä ei ole riittävästi nostettu esille on työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemä ilmasto- ja energiastrategia. Sen roolia suunnittelujärjestelmässä ei kuitenkaan ole kuvattu eikä määritelty, vaikka ilmastolaissa olisi luontevaa kuvata ilmasto- ja energiastrategian laadintaprosessi.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Ehdotamme kohdan 2 § 2) poistettavaksi.

On tärkeää, että ilmastolaissa on välineet seurata kahden päätavoitteen - hiilineutraali Suomi 2035 sekä taakanjako- ja maankäyttösektorien kasvihuonekaasupäästöjen määrän pienentyminen vähintään 90 % vuoden 1990 tasosta – mutta esitetyt välitavoitteet vuosille 2030 ja 2040 ovat vähän eripariset näiden kanssa.

Yksittäisten välitavoitteiden nostaminen lakiin voi lisäksi johtaa hankaliin hallinnollisiin tilanteisiin. Päästövähennykset eivät etene lineaarista polkua, vaan yksittäisillä teollisuuden investoinneilla ja muutoksilla voi olla huomattava vaikutus Suomen kokonaispäästöihin. Tavoiteltavaa on, että investoinnit tapahtuvat mieluummin aiemmin kuin myöhemmin, mutta on vaikeaa, ellei mahdotonta varmistaa, että jokin huomattava investointi tulisi käyttöön esimerkiksi 2029 eikä 2031.

Kohta on myös ristiriidassa lain 3 § kanssa, joka aivan oikein toteaa, että ”Päästökauppasektoriin kuuluvista kasvihuonekaasujen päästöistä ja toimista niiden vähentämiseksi säädetään päästökauppalaissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010) ja Kioton mekanismien käytöstä annetussa laissa (109/2007)”

Ehdotamme lisättäväksi uuden kohdan 2 § 5) ”Kansallisin toimin ja EU-vaikuttamisella edistetään päästöttömän sähköntuotannon investointi- ja toimintaedellytyksiä”

Aivan keskeistä ilmastolaissa asetettavien tavoitteiden saavuttamiselle ovat päästöttömän sähkön investointi- ja toimintaedellytykset.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismääräys (5 §)

-

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Kohdassa 7 § pitäisimme perusteltuna mainita tässä myös työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemän ilmasto- ja energiastrategian

Kohta 8 § 6) on erittäin tärkeä kohta. Lisäksi suunnitelmat tulisi yhteensovittaa muun elinkeinoelämän vähähiilitiekarttoihin.

Esitämme lisättäväksi uutta pykälää, jossa kuvataan työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemä ilmasto- ja energiastrategia

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Kohta 16 §

Ilmastolain tavoitteiden saavuttamisen seuranta (hiilineutraali Suomi 2035 ja vähintään 90 % päästövähennykset 2050 mennessä) on tärkeää

Ilmastopolitiikan seurannan tulee olla johdonmukaista. Lakiesityksessä eri toimialojen tai sektorien toimijoiden roolia ei ole kuvattu, vaikka ilmastopolitiikan seuranta tulisi tehdä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

-

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

-

Muutoksenhaku (22 §)

-

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

Kohtaan 3 § esitämme lisättäväksi, että laissa säädetään viranomaisten tehtävistä edistää toiminnassaan investointeja päästöttömään sähköntuotantoon ja päästöttömän sähköntuotannon toimintaedellytyksiä.

Kohtaan 19 § esitämme lisättäväksi viittauksen työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemään ilmasto- ja energiastrategiaan

Haveri Petteri
Energieateollisuus ry